

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 426/2022-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Jánom Čipkom, advokátom, Partizánska 197, Hnúšťa, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 2/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 2/2006 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 2/2006 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **6 500 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** zaplatiť trovy konania právnenmu zástupcovi sťažovateľa v sume **739,66 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. mája 2022 a doplnenou prostredníctvom ustanoveného právneho zástupcu 27. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 2/2006 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez

zbytočných priesťahov, a žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 500 eur, ako aj priznanie trov právneho zastúpenia vo výške 492,31 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 426/2022-37 z 8. novembra 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, zo súdneho spisu a z ostatných relevantných dokumentov vyplýva nasledujúci stav veci: Sťažovateľ podal 13. decembra 2005 žalobu o náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. O žalobe dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti a jej doplnení okrem chronológie úkonov v napadnutom konaní, skutkovej a právnej zložitosti veci a správania strán sporu predovšetkým poukázal na obdobia nečinnosti okresného súdu (od 25. februára 2006 do 30. novembra 2009, od 16. apríla 2013 do 2. októbra 2014 a od 29. septembra 2018 do 16. decembra 2021). Týmto postupom okresného súdu došlo k zbytočným priesťahom v napadnutom konaní, a tým aj porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Predseda okresného súdu vo vyjadrení zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania, ktorého dĺžku ovplyvnila skutočnosť, že žalobca bez právneho vzdelania koncipoval žalobu sám, pričom jeho podania sú písané ručne a ťažko čitateľné. Podľa jeho názoru žalobca dodnes riadne nešpecifikoval uplatňované nároky v konaní, a to napriek výzvam súdu. Keďže žalobca si v konaní uplatňuje viaceré nešpecifické nároky podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, nejde o vec právne nenáročnú, pričom z vyjadrení žalobcu sa javí, že nerozumie zákonným požiadavkám na takéto súdne konanie. Nie je zanedbateľné, že žalobca bol súdom opakovane vyzvaný na odstránenie väd žaloby, ktoré neodstránil, a žaloba je dodnes nešpecifická a zmätočná. Žiadal, aby ústavný súd vzal uvedené skutočnosti do úvahy a zvažil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia. Oznamil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ v replike nesúhlasil s tvrdeniami predsedu okresného súdu, pričom mu nemôže byť na ťarchu skutočnosť, že je laik a že sa laickým spôsobom domáha práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Zároveň podotkol, že zo samotného spisu súdu vyplýva, že mu bol na zastupovanie ustanovený advokát. Sťažovateľ taktiež poznamenal, že ak okresný súd dospel k záveru, že nie je možné vec prerokovať z dôvodu, že nie sú odstránené vady žaloby a žaloba je nešpecifická a zmätočná, mal možnosť o žalobe rozhodnúť, prípadne vykonať

procesné úkony, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k odmietnutiu žaloby. Okresný súd začal odstraňovať vady žaloby až po tom, ako sťažovateľ podal sťažnosť na prieťahy v konaní a predseda súdu ju čiastočne vyhodnotil ako dôvodnú, a to uznesením z 13. mája 2022, teda viac ako po šiestnástich rokoch od podania žaloby. Sťažovateľ nesúhlasí ani s hodnotením zložitosti veci predsedom okresného súdu, pričom podľa jeho názoru nie sú žiadnym spôsobom konkretizované hmotnoprávne ustanovenia ani skutkové okolnosti veci, ktoré by bolo možné za takúto zložitost' veci považovať. Nadväzujúc na uvedené, považuje svoju ústavnú sťažnosť za dôvodnú. Zároveň doplnil vyčíslenie trov právneho zastúpenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je založená na tvrdení o dlhodobej nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že predmetom napadnutého konania je náhrada škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu. Tieto spory sú súčasťou štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. S ohľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie bolo iniciované na základe neúplných podaní sťažovateľa, považuje ústavný súd napadnuté konanie za čiastočne fakticky zložitú, keďže okresný súd musel pred samotným posudzovaním nároku ustáliť predmet sporu, ako aj okruh účastníkov konania. Na druhej strane však nemôže akceptovať obranu okresného súdu, ktorý trvanie konania v dĺžke 16 rokov bez právoplatného skončenia veci ospravedlňuje práve touto skutočnosťou, pretože sťažovateľ je už od roku 2011 právne zastúpený advokátom. Súčasťou právneho zastúpenia je aj koncipovanie kvalifikovaných žalôb, prípadne odstraňovanie formálnych a obsahových nedostatkov v už podaných podaniach a v neposlednom rade aj oboznámenie klienta s úplným obsahom súdneho sporu.

11. Z hľadiska správania účastníka konania ako ďalšieho kritéria, ktoré ústavný súd posudzuje pri konaniach namietajúcich vznik zbytočných prieťahov v súdnom konaní, ústavný súd uvádza, že sťažovateľ svojím správaním čiastočne ovplyvnil dĺžku napadnutého konania, keďže sa opakovane

ani on, ani jeho právny zástupca bez predchádzajúceho ospravedlnenia nedostavovali na nariadené súdne pojednávania (najmä v roku 2011), ktoré tak musel okresný súd opakovane odročiť.

12. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd už na úvod konštatuje, že samotná skutočnosť, že v konaní nebolo právoplatne rozhodnuté ani po viac ako sedemnástich rokoch od podania žaloby, je z pohľadu ochrany práv sťažovateľa neospravedliteľná. Okresný súd bol v konaní nečinný už v jeho úplnom začiatku, keďže po vykonaní prvého relevantného procesného úkonu 24. februára 2006 (žiadosť o lustráciu v katastri nehnuteľností) až do 1. decembra 2009, teda 3 roky a 9 mesiacov, nevykonal v napadnutom konaní žiaden procesný úkon. Následne rozsudkom zo 6. apríla 2010 okresný súd žalobu zamietol, rozsudok bol zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 226/2010-78. Obdobie od 15. novembra 2010, teda od vrátenia veci krajským súdom, až do 24. januára 2012 bolo z pohľadu ústavného súdu čiastočne ovplyvnené aj nemožnosťou uskutočniť pojednávanie pre neúčast' sťažovateľa ani jeho právneho zástupcu. V roku 2012 okresný súd vo veci konal, čo viedlo k vydaniu meritórneho rozsudku z 5. februára 2013, ktorý krajský súd v odvolacom konaní zrušil. V kontexte uvedeného však pozornosti ústavného súdu neuniklo, že krajský súd rozhodoval o podanom odvolaní viac ako 3 roky. Obdobie rozhodovania krajského súdu o odvolaní (od 3. októbra 2014 do 27. septembra 2017) nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu. Od vrátenia veci krajským súdom až do posudzovania veci ústavným súdom sa v napadnutom konaní neuskutočnilo pojednávanie a vec nebola ani po viac ako sedemnástich rokoch od podania žaloby právoplatne skončená.

13. O výraznej neefektívnosti v činnosti okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že okresný súd vyzval sťažovateľa na odstránenie väd žaloby až 13. mája 2022 (po 16 rokoch), pričom je potrebné opakovane pripomenúť, že sťažovateľ bol v konaní právne zastúpený už od roku 2011.

14. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (výrok 1). Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci stále právoplatne nerozhodol, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

16. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci prihliadol najmä na to, že napadnuté konanie ako celok pred okresným súdom trvá viac ako 17 rokov bez právoplatného skončenia, pričom okresný súd vo veci opakovane dlhodobo nekoná. Sťažovateľ žiadal od ústavného súdu finančné zadosťučinenie vo výške 6 500 eur, čo ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci považuje za primerané. Finančné zadosťučinenie bude povinný uhradiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

VI. Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 739,66 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur, čo spolu činí sumu 739,66 eur vrátane príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty ako jej platiteľ.

18. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu